

Führer kan bereiken en dat ik hem zal kunnen overtuigen dat de weg die ik voor ogen heb, de enig juiste is', had Mussert na Bergers bezoek in zijn dagboek genoteerd. Hoe kon hij Himmlers opzet verijdelen? Hij besefte dat hij tegenover diens conceptie een eigen conceptie plaatsen moest.

Twee dagen na zijn gesprek met Himmler betoogde hij op een massavergadering in Amsterdam dat in Europa 'een Bond van Germaanse en een Bond van Romaanse staten' geschapen moesten worden. 'Het volk van de Dollart tot aan Duinkerken zal niet gebroken worden', riep hij uit. 'Geen machthebber in Europa wil dat'¹ – hij wist wel beter! Dat 'breken' werd, in zijn visie, juist door Himmler gewild. Dat Hitler, Himmler en Seyss-Inquart het in hun uiteindelijke doelstellingen eens waren, besefte hij niet. In elk geval koesterde hij de overtuiging dat hij bij Hitler die hij, geheel ongegrond, als 'de verpersoonlijking . . . van de vriendschapspolitiek ten opzichte van Nederland' zag², iets zou kunnen bereiken – maar dan moest hij de *Führer* zijnerzijds ook iets aanbieden: dat zou de belofte zijn dat 'Groot-Nederland' onder leiding van de NSB een trouw lid zou zijn van de Germaanse Statenbond en dat hij, Mussert, was hem eenmaal de leiding van Nederland toevertrouwd, met Nederlandse troepen zou deelnemen aan de grote afrekening met de Sowjet-Unie.

Hoe hem die leiding toevertrouwd kon worden, was wel een probleem, maar dat had een afdelingschef van de provinciale griffie van Zuid-Holland, mr. J. H. Carp, al voor hem opgelost. Carp, een acht-en-veertigjarige jurist en een groot kenner en vereerder van de Joodse filosoof Spinoza (eens zei hij, dat 'als Spinoza geen Jood geweest was, hij stellig de filosoof van het nationaal-socialisme zou zijn geworden'³) – Carp kende de Grondwet op zijn duimpje; art. 38 bepaalde dat het koninklijk gezag 'ingeval de koning buiten staat geraakt, de regering waar te nemen' (en de koningin bevond zich in Engeland!) 'mede aan een regent opgedragen' werd en, aldus art. 46, zolang die regent ontbrak, werd het koninklijk gezag 'waargenomen door de Raad van State'. In juli werd Carp lid van de NSB en aan zijn brein ontsproot het verbluffend eenvoudige plan dat de leden van de Raad van State zonder uitzondering door NSB'ers vervangen zouden worden; de nieuwe Raad van State zou Mussert tot 'regent' benoemen en 'regent' Mussert zou een nieuwe regering vormen – alles, aldus Carp, volmaakt in overeenstemming met de Grondwet!

Op 16 augustus legde Mussert Carps plan aan Seyss-Inquart voor; deze

¹ *Algemeen Handelsblad*, 2 aug. 1940. ² Mussert in zijn verdediging: *Het Proces Mussert*, p. 137. ³ Brief, 1 maart 1946, van D. Schendstok aan J. M. M. van Asch van Wijck (Doc I-275, a-11).